

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

MISIJA EUFOR TCHAD

NA HRVATSKE VOJNIKE UVIJEK SE MOŽE OSLONITI

GMTBR - INŽENJERIJSKA BOJNA - U KORIST VOJSKE I CIVILA

INTERNET

U SLUŽBI
RADIKALNIH
POLITIČKIH
IDEJA

VOJNA TEHNIKA / MORH / OSRH / MAGAZIN

VOJNA PSIHOLOGIJA
OSOBNI STAV I STAV
JAVNOSTI PREMA
HRVATSKOJ VOJSCI

BUDUĆNOST FRANCUSKOG TOPNIŠTVA

ISSN 1330 - 500X
PRINTED IN CROATIA

 0 0 8 0 9

 9 17713305000003

Hrvatski su vojnici u protekla četiri mjeseca izšli u 85 ophodnji i pritom prešli 33 000 km, bez i jednog incidenta, osim koje pu- knute gume, što je i razumljivo s obzirom na "ceste". Mnogo puta susreli su se s pobunjenicima, ali kako mandat EUFOR-a nije upletanje u sukob, tako ti susreti prolaze bez rizika za naše vojnike

Za vrijeme trajanja sastanka, naše vojnike u vozilima okružilo je mnoštvo djece, koja su vikala "Kadu Kadu," što znači „Daj, daj“. Znaju da od hrvatskih vojnika neće otići praznih ruku pa tako uvi- jek u dječ- jim rukama završi boca vode, kutija keksa

12

GMTBR - INŽENJERIJSKA BOJNA U korist vojske i civila

Jedna od težišnih zadaća ove bojne jesu inženjerijsko-gradičelski radovi, o čemu govori i podatak da je u protekloj godini Inženjerijska bojna uspješno odradila 31 takvu zadaću, od kojih 12 za civilne namjene

Ministar obrane potpisao je Okvirni sporazum s tvrtkom "Đuro Đaković - Specijalna vozila d.d." o integraciji daljinskih oružnih stanica i ostalih sustava naoružanja i specijalne opreme na bazna oklopna vozila. Tijekom posjeta čelnika MORH-a i OSRH-a "Đuri Đakoviću" parafiran je i Sporazum o preuzimanju dijela strateške pričuve - montažnih jedinica tenka M-84, što su predstavnici tvrke ocijenili iznimno važnim

8

Hrvatska proizvodnja BOV-a

4

NA HRVATSKE VOJNIKE UVIJEK SE MOŽE OSLONITI

Pripadnici hrvatskog kontingenta u Čadu obavljaju zadaću pratrni konvoja, ophodnje, izviđanja teritorija. Zapovjednik poljskog kontingenta, brigadir Maciej Siudak, posebno je naglasio da je vrlo ponosan što surađuje s hrvatskim vojnicima, na koje se, kako reče, u svakom trenutku može osloniti

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

MORH I OSRH

VOJNA TEHNIKA

MAGAZIN

- 7 **NOVOSTI IZ MORH-a**
HGSS i DUZS dobili prostor u vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama
- 10 **VOJNA PSIHOLOGIJA**
Osobni stav i stav javnosti prema Hrvatskoj vojsci
- 14 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Radiokomunikacija u mirovnim vojnim operacijama

- 16 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 20 **VOJNA TEHNIKA**
Internet u službi radikalnih političkih ideja
- 23 **ZRAKOPLOVSTVO**
Bespilotne za specijalce
- 24 **MORNARICA**
Nosači zrakoplova su opet u modi - Europa
- 25 **VOJNA POVIJEST**
Leichte Traktor (VK 31)

- 26 **PODLISTAK**
Vojna uzurpacija vlasti
- 28 **DOMOVINSKI RAT**
Zapisi Borisava Jovića - memoarsko gradivo o suradnji JNA i srpskog vodstva u pripremi i provedbi agresije na Republiku Hrvatsku (I. dio)
- 29 **DUHOVNOST**
Otpuštanje grijeha
- 30 **INFORMATOR**
Biblioteka, vremeplov, filmoteka, infokutak
- 31 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Stogodišnji top

NA HRVATSKE VOJNIKE UV

Pripadnici hrvatskog kontingenta u Čadu obavljaju zadaću pratište konvoja, ophodnje, izviđanja teritorija. Zapovjednik poljskog kontingenta, brigadir Maciej Siudak, posebno je naglasio da je vrlo ponosan što surađuje s hrvatskim vojnicima, na koje se, kako reče, u svakom trenutku može osloniti.

Izaslanstvo Republike Hrvatske i MORH-a, koje je predvodila potpredsjednica Vlade Đurđa Adlešić, a u sastavu kojega su bili Pjer Šimunović, ravnatelj Uprave za obrambenu politiku MORH-a, brigadir Vlado Šindler, zapovjednik Zapovjedno-operativnog središta, pukovnica Gordana Garašić, pročelnica kabineta načelnika Glavnog stožera

OSRH, te brigadir Nikola Županić, zapovjednik Bojne za specijalna djelovanja, boravilo je od 9. do 13. veljače u službenom posjetu pripadnicima Hrvatske vojske u mirovnoj misiji EUFOR-a u Čadu. Naime, Hrvatska je u listopadu prošle godine prvi put uputila petnaest svojih pripadnika iz redova Bojne za specijalna djelovanja, jedne od najelitnijih

VIIJEK SE MOŽE OSLONITI

postrojbi HV-a, u misiju koja je u djelokrugu Europske unije i ovo je prvi posjet tako visokog izaslanstva iz Hrvatske našim vojnicima koji su u misiji već četiri mjeseca.

Prvog dana posjete izaslanstvo se sastalo s čadskim ministrom obrane, Wadelom Abdelkaderom Kamougueom, u glavnom gradu, N'Djamena. Tom je prilikom ministar

obrane Republike Čad izrazio zahvalnost hrvatskoj Vladi na doprinosu u očuvanju mira u njihovoj zemlji. Putovanje se nastavilo zrakoplovom prema istoku zemlje, u 750 km udaljeni grad Abeche, gdje se nalazi glavno zapovjedništvo snaga EUFOR-a. Tu je održan sastanak s brigadirom Doylom Gannonom, zamjenikom zapovjednika snaga, koji je iznio

Hrvatski vojnici u Čadu nalaze se u sastavu Multinacionalne bojne Sjever, pod poljskim zapovjedništvom, a smješteni su u kampu koji je 40 km udaljen od granice sa Sudanom

MISIJA EUFOR TCHAD

Napisao i snimio Tomislav BRANDT

različite scenarije koji bi se mogli odigrati u bližoj budućnosti ako Međunarodni kazneni sud za ratne zločine optuži sudanskog predsjednika Bashira za počinjenje ratnih zločina protiv civilnog stanovništva u Darfuru.

Borbenim helikopterom poljskog zrakoplovstva Mi-17 prebacili smo se zatim prema Iribi, u kamp Sjeverna zvijezda (North Star), gdje je stacioniran hrvatski tim. Potpredsjedniku Vlade, Đurđu Adlešiću, u Iribi su dočekali pripadnici hrvatske misije u svečanom postroju, a ona im je prenijela pozdrave iz domovine, te uručila prigodne darove. Posebno je istaknula njihovu hrabrost i profesionalnost što je iskazuju u teškim uvjetima u kojima obavljaju svoju zadaću te izrazila zahvalnost zbog njihova angažmana u ovoj misiji, koja je od izuzetnog značenja za Republiku Hrvatsku i njezino buduće članstvo u Europskoj uniji.

Hrvatski vojnici u Čadu nalaze se u sastavu Multinacionalne bojne Sjever, pod poljskim zapovjedništvom, a smješteni su u kampu koji je 40 km udaljen od granice sa Sudanom. Sa situacijom na terenu hrvatsko izaslanstvo upoznao je zapovjednik poljskog kontingenta brigadir Maciej Siudak, koji je posebno naglasio da je vrlo ponosan što surađuje s hrvatskim vojnicima, na koje se, kako reče, u svakom

trenutku može osloniti. Uključenjem u mirovnu misiju Europske unije Hrvatska daje svoj doprinos razvoju operativnih sposobnosti Europske unije za djelovanje u zajedničkim operacijama razoružanja, humanitarnim zadaćama, zadaćama vojnog savjetovanja, spašavanja i prevencijama sukoba. Pripadnici hrvatskog kontingenta u Čadu obavljaju zadaću pratinje konvoja, ophodnje, izviđanja teritorija. U zonu odgovornosti hrvatskih i poljskih vojnika pripada i šest izbjegličkih kampova, u kojima se nalazi 130 000 izbjeglica iz pokrajine Darfur. Izbjeglice u kampu izložene su pritiscima raznih pobunjeničkih skupina, koje ih vrbuju u svoje redove. Česti vojni obilasci kampova pridonose smanjenju raznih oblika kriminala u izbjegličkim redovima te stvaraju osjećaj sigurnosti među izbjeglicama. Izaslanstvo iz Hrvatske obišlo je kamp Iridimi, u kojem se nalazi 17 000 izbjeglica iz sudanske pokrajine Darfur, te je tom prilikom u razgovoru s vodstvom kampa upoznato s ključnim problemima života u kampu i velikoj potrebi za pitkom vodom i hranom. Za vrijeme trajanja sastanka, naše vojnike u vozilima okružilo je mnoštvo djece, koja su vikala: "Kadu Kadu," što znači "Daj, daj". Znaju da od hrvatskih vojnika neće otići praznih ruku pa tako uvijek u dječjim rukama završi boca vode, kutija keksa.

Budući da je sigurnosno stanje misije EUFOR u Čadu ocijenjeno kao stanje "povećanog rizika", obilazak terena osiguravali su pripadnici Bojne za specijalna djelovanja, u koloni vozila koju je predvodilo lako oklopljeno vozilo naoružano puškostrojnicom 7,62 mm. Začelje kolone osiguravala su dva oklopna vozila AMV 8x8 iz sastava poljskog kontingenta, naoružana topovima 30 milimetara, a iz zraka je kolonu pratio poljski borbeni helikopter. Hrvatski su vojnici u protekla četiri mjeseca izašli u 85 ophodnji i pritom prešli 33 000 km bez ijednog incidenta, osim koje puknute gume, što je razumljivo s obzirom na "ceste". Bilo je susreta s pobunjenicima, ali kako mandat EUFOR-a nije upletanje u sukob, tako ti susreti prolaze bez incidenata, a i sami pobunjenici izjavili su da ne žele ratovati protiv EUFOR-a. Ipak, opreza nikad dosta, ističu naši vojnici. Zapovjednik hrvatskog kontingenta bojnik Nenad Kontri ističe kako je ponosan što je odabran da vodi hrvatske vojниke u jednoj ovakvoj misiji važnoj za Hrvatsku i njezino punopravno članstvo u Europskoj uniji.

U sljedećem broju moći ćete više pročitati o životu ljudi i zadaćama naših vojnika na terenu. ■

HGSS i DUZS dobili prostor u vojarni "KNEZ TRPIMIR" u Divuljama

U povodu Europskog dana broja 112, Hrvatska gorska služba spašavanja (HGSS) i Državna uprava za zaštitu i spašavanje (DUZS) dobile su prostor za rad u objektu vojarne "Knez Trpimir" u Divuljama, o čemu su 11. veljače potpisani ugovori s potpredsjednikom Vlade i ministricom obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadrankom Kosor i ministrom obrane Brankom Vukelićem.

"Riječ je o prostoru od 1047 četvornih metara u vojarni "Knez Trpimir", koja će poslužiti i jednoj i drugoj službi za poboljšanje uvjeta rada", rekla je Jadranka Kosor prigodom svečanog potpisivanja ugovora u Vladi. Naglasivši da su prostor vojarne za HGSS i DUZS ustupili Povjerenstvo za imovinu Vlade RH i MORH, navela je da će i neke druge vojarne biti prenamijenjene za civilnu svrhu, ponajprije za stambeno zbrinjavanje hrvatskih ratnih vojnih invalida i branitelja. Zahvalila je na svemu što HGSS i DUZS čine u spašavanju hrvatskih građana i turista te podsjetila na najnoviji slučaj potrage za avionom i pilotima na Velebitu, gdje je nadljudskim naporima 200-tinjak ljudi tražilo unesrećene. Uz Dan 112, pripadnici HGSS-a i DUZS-a poželjela je što manje posla i što više rezultata.

Ministar obrane Branko Vukelić rekao je da su MORH i HGSS "dio jednog

tim", što je pokazala i akcija na Velebitu, u kojoj je uz pripadnike Gorske službe sudjelovalo i 42 pripadnika specijalnih postrojbi te pet helikoptera i avion. "Dobro je da se na jednom mjestu pozicioniraju svi koji su u funkciji pomoći", dodao je ministar. Na upit hoće li se nabaviti i helikopter za civilne svrhe s medicinskom opremom, odgovorio je da u sadašnjoj gospodarskoj situaciji neće i da će za to biti opremljeni vojni helikopteri. Pročelnik HGSS-a Vinko Prizmić je ustvrdio da, zahvaljujući naporima MORH-a, Hrvatska ima svjetske stan-

darde u spašavanju helikopterima i složio se s ministrom Vukelićem da su HGSS i MORH "dvije polovice istog tima". Zahvalio je aktualnoj Vladi jer je "prva prepoznala važnost zaštite i spašavanja i dala zakonske temelje", dodajući da bi ih sada trebalo doraditi kako bi pomoći građanima bila još učinkovitija.

Ravnatelj DUZS-a Damir Trut podsjetio je da je lani na broj 112 bilo oko 1,7 milijuna poziva, 80 tisuća događaja, od kojih polovica složenih, i 200 letova helikopterom te da je spašeno više od 200 života.

OJI

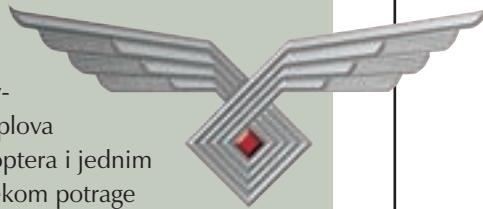

PRIPADNICI OSRH-a u akciji traganja na Velebitu

U potragu za nestalim zrakoplovom na Velebitu, uz pripadnike Gorske službe spašavanja bilo je uključeno i 42 pripadnika Bojne za specijalna djelovanja, pristožerne postrojbe Glavnog stožera OSRH, te 30 pripadnika Hrvatskog ratnog zrakoplovstva (22 pilota i osam djeplatnika zrakoplovno-tehničke struke). Pripadnici BSD-a krenuli su u potragu sa sjeverne strane Velebita prema Vaganskom vrhu, gdje ih je desetak radi uspješnosti potrage moralо

provesti noć na 1500 metara nadmorske visine. Letjeliće Hrvatskog ratnog zrakoplovstva bile su od nestanka zrakoplova uključene u akciju s pet helikoptera i jednim zrakoplovom, a ostvarili su tijekom potrage 24 sata leta i prevezli 193 osobe.

Inače, prošle godine pripadnici HRZ-a su obavili 1098 medicinskih letova, u prosjeku tri leta na dan, te prevezli ukupno 1287 osoba, od čega 389 pacijenata.

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN

Ministar obrane potpisao je Okvirni sporazum s tvrtkom "Đuro Đaković - Specijalna vozila d.d." o integraciji daljinskih oružnih stanica i ostalih sustava naoružanja i specijalne opreme na bazna oklopna vozila. Tijekom posjeta čelnika MORH-a i OSRH-a "Đuri Đakoviću" parafiran je i Sporazum o preuzimanju dijela strateške pričuve - montažnih jedinica tenka M-84, što su predstavnici tvrke ocijenili iznimno važnim

Hrvatska proizvodnja

Ministar obrane Branko Vukelić i načelnik

GSOSRH-a general zbora Josip Lucić posjetili su 17. veljače tvrtku "Đuro Đaković - Specijalna vozila d.d." u Slavonskom

Brodu, gdje je u tijeku proizvodnja borbenih oklopnih vozila. Riječ je o jednom od najvažnijih projekata u procesu modernizacije i opremanja naših OS. Podsjetimo, Ugovor o nabavi borbenih oklopnih vozila konfiguracije 8x8 potpisani je s konzorcijem "Đuro Đaković" - finska tvrtka Patria Vehicles Oy. Sve aktivnosti koje je u skladu s Ugovorom trebalo realizirati prošle godine, kao što su transfer tehnologije, priprema kompletne proizvodnje, pokretanje projekta, odvijale su se prema planu, a rezultat je i domaća proizvodnja prvih pet tijela za taj projekt.

U "Đuri Đakoviću" ove će se godine proizvesti 15 borbenih oklopnih vozila, a šest - od čega je pet već u Hrvatskoj -proizvedeno je u Finskoj.

Tijekom posjeta, ministar Vukelić je s tvrtkom "Đuro Đaković - Specijalna vozila d.d." potpisao i Okvirni sporazum o integraciji daljinskih oružnih stanica i ostalih sustava naoružanja i specijalne opreme na bazna oklopna vozila. Sporazum otvara završnu fazu kad je riječ o opremanju borbenih oklopnih vozila, odnosno okvir je za sljedeće konkretne ugovore za pojedinu opremu kojom će se opremiti borbena oklopna vozila. Ministar Vukelić je istaknuo da je "Đuro

"Đuro Đaković - Specijalna vozila d.d." bitan je strateški partner Ministarstvu obrane i u programu borbenih oklopnih vozila i u budućim projektima modernizacije tenka M-84, istaknuo je ministar obrane Branko Vukelić te upozorio i na važnost transfera tehnologije, koji se već provodi i koji će se provoditi u sklopu projekta BOV-a, te na važnost projekta, kako za "Đuru Đakovića" tako i za cijelokupno hrvatsko gospodarstvo

Đuro Đaković - Specijalna vozila" bitan strateški partner Ministarstvu obrane i u programu borbenih oklopnih vozila i u budućim projektima moderni-

a BOV-a

zacija tenka M-84. Upozorio je i na važnost transfera tehnologije koji se već provodi i koji će se provoditi u sklopu projekta BOV-a, te na važnost tog projekta, kako za "Đuru Đakovića" tako i za cijelokupno hrvatsko gospodarstvo. Borbena oklopna vozila su po NATO standardima i moći će služiti u svim aktivnostima Oružanih snaga.

Upozoravajući na važnost opremanja Oružanih snaga novim tehnologijama, načelnik GSOSRH-a general Lucić napomenuo je da je

Ministar obrane Branko Vukelić potpisao je Okvirni sporazum s tvrtkom "Đuro Đaković - Specijalna vozila d.d." koji otvara završnu fazu u opremanju borbenih oklopnih vozila

riječ o izvanrednom vozilu, jednom od najboljih koje se upotrebljava u vojskama.

"Pokrenuta je prva faza domaće proizvodnje BOV-a. Faza montaže započet će u travnju, a upravo potpisanim sporazumom inicirana je i

završna faza proizvodnje BOV-a u Republici Hrvatskoj", rekao je predsjednik Uprave Specijalnih vozila Bartol Jerković te dodaо da će rezultat biti najsuvremenije borbene oklopne vozilo na kotačima, koje će s pravom nositi oznaku *made in Croatia*. Istaknuo je također da se u njega namjerava ugraditi i do 50 posto komponenata hrvatske proizvodnje.

Predsjednik uprave Holdinga "Đuro Đaković" Zdravko Stipetić istaknuo je da će ovom suradnjom grupacija "Đuro Đaković" sigurno izići snažnija i jača, te im se otvara mogućnost da, zajedno sa svojim partnerom Patriom, konkuriraju i na međunarodnom tržištu.

Tijekom posjeta čelnika MORH-a i OSRH-a "Đuri Đakoviću" parafiran je i Sporazum o preuzimanju dijela strateške pričuve – montažnih jedinica tenka M-84, što su predstavnici tvrke ocijenili iznimno važnim.

Ministar obrane i načelnik GS-a obišli su i pogone u kojima se trenutačno proizvodi prvi pet borbenih oklopnih vozila te su razgledali i Patrie koje su već stigle iz Finske. Proizvodnja je u punom jeku, istaknuli su predstavnici "Đure Đakovića" i odvija se planiranim dinamikom. ■

Borbena oklopna vozila su po NATO standardima i moći će se upotrebljavati u svim aktivnostima Oružanih snaga. Upozoravajući na važnost opremanja Oružanih snaga novim tehnologijama, načelnik GSOSRH-a general zbora Josip Lucić napomenuo je da je riječ o izvanrednom vozilu, jednom od najboljih koje se upotrebljava u vojskama

Ispitivanja javnog mišljenja već godinama pokazuju kako je povjerenje javnosti u Hrvatsku vojsku vrlo visoko. Štoviše, prema povjerenju javnosti, s vojskom je usporediva samo Crkva. Istodobno, ispitivanja pripadnika vojske pokazivala su da vojnici nemaju isti takav dojam. Odnosno, stječe se dojam kako vojnici drže da je javnost prema vojsci razmjerno kritična i suzdržana

Osobni stav i stav javnosti PREMA HRVATSKOJ VOJSCI

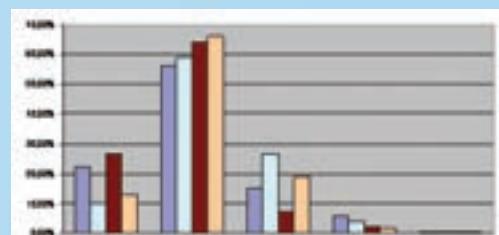
Različita ispitivanja javnog mišljenja

već godinama pokazuju kako je povjerenje javnosti u Hrvatsku vojsku vrlo visoko. Štoviše, prema povjerenju javnosti, s vojskom je usporediva samo Crkva. Istodobno, ispitivanja pripadnika vojske pokazivala su da vojnici nemaju isti takav dojam. Odnosno, stječe se dojam kako vojnici drže da je javnost prema vojsci razmjerno kritična i suzdržana. Osobito takav dojam u vojsci prevladava o stavovima mladeži prema vojsci.

U zadnjih nekoliko godina, kako je počelo sustavno zapošljavanje i pomlađivanje vojske, uvedeno je sustavno praćenje stavova mladeži prema zapošljavanju u vojsci. Temeljni podaci o stavovima mladeži prema zapošljavanju u vojsci već su prikazani u Hrvatskom vojniku, no prikupljeni podaci pružaju i sliku o općim stavovima mladeži prema vojsci.

Za ovaj prikaz korišteni su rezultati iz dva ispitivanja stavova novaka prema vojnoj službi, u 2007. godini na 1882 mladića tijekom novačkih pregleda, a u 2008. godini na 1440

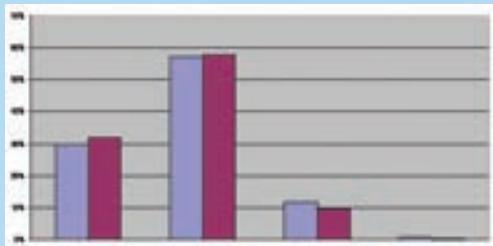
18-godišnjih mladića tijekom upisa u vojnu evidenciju. Naravno, regionalno i po drugim obilježjima mladići su odabrani tako da predstavljaju reprezentativni uzorak svog naraštaja. U upitniku koji su anonimno ispunjavali bila su i dva pitanja koja upućuju na opći stav prema vojsci. Prvo pitanje glasilo je: "Kakav je vaš osobni stav prema Hrvatskoj vojsci?", a ponuđeni odgovori bili su izrazito pozitivan, uglavnom pozitivan, uglavnom negativan i izrazito negativan. Drugo je pitanje glasilo: "Po vašem mišljenju, stav hrvatske javnosti prema Hrvatskoj vojsci jest:", a odgovori su također mogli biti izrazito pozitivan, uglavnom pozitivan, uglavnom negativan i izrazito

Usporedba osobnog stava i mišljenja o stavu javnosti prema Hrvatskoj vojsci za 2007. i 2008. godinu

Pitanje	God.	izrazito pozitivan	uglavnom pozitivan	uglavnom negativan	izrazito negativan	bez odgovora
Kakav je vaš osobni stav prema Hrvatskoj vojsci?	2007.	22,37%	56,22%	15,25%	5,68%	0,48%
	2008.	26,74%	63,89%	7,15%	2,01%	0,21%
Po vašem mišljenju, stav hrvatske javnosti prema Hrvatskoj vojsci jest:	2007.	10,04%	58,82%	26,73%	4,04%	0,37%
	2008.	12,99%	66,11%	19,10%	1,66%	0,14%

SKUPINA	2007.	2008.
skupina 1 /osobni stav pozitivniji/	30,0%	32,2%
skupina 2 /oba stava jednaka/	57,4%	57,9%
skupina 3 /osobni stav negativniji/	11,9%	9,7%
Bez odgovora	0,7%	0,2%

Usporedba odgovora ispitanika s obzirom na smjer stava prema vojsci

negativan. Dakle, odgovori na prvo pitanje pokazuju osobni stav prema Hrvatskoj vojsci, a na drugo pitanje mišljenje o stavu hrvatske javnosti prema Hrvatskoj vojsci.

Ovi podaci jasno pokazuju da među ispitanim mladićima prevladava uglavnom pozitivan i izrazito pozitivan osobni stav prema vojsci. Na pitanje o tome što misle kakav je stav javnosti prema vojsci, odgovori su slični, ali je onih koji procjenjuju da je stav javnosti uglavnom negativan gotovo dvostruko više nego kad su iskazivali osobni stav. Budući da je ovo usporedba na razini skupina, izračunali smo razlike između osobnog stava i stava javnosti za svakog pojedinca. Takvom usporedbom odgovora ispitanici su razvrstani u tri skupine: 1. oni kojima su oba stava jednaka, 2. oni čiji je osobni stav pozitivniji i 3. oni čiji je osobni stav negativniji od percipiranog stava javnosti.

Osobni stav je bolji nego percipirani stav javnosti u prvom uzorku kod 30,0% ispitanika, a u drugom uzorku kod 32,2%. Onih kojima su oba stava jednaka ima 57,4%, odnosno 57,9%, a onih čiji je osobni stav negativniji od percipiranog stava javnosti 11,9%, odnosno 9,7%. Bez odgovora je 0,7%, odnosno 0,2% ispitanika.

Ovi podaci, kao i dodatne statističke provjere, jasno potkrepljuju opisanu pojavu, odnosno da je prosječni stav mladića prema Hrvatskoj vojsci pozitivniji nego što oni misle da o vojsci misli hrvatska javnost. Posebna je tema, koja prelazi okvire ovog članka, zašto u Hrvatskoj imamo pojavu da ljudi o vojsci osobno imaju pozitivniji stav nego što im je dojam da o vojsci misli javnost. ■

Članak je pripremljen na temelju rezultata prikazanih u priopćenju "Osobni stav i percipirani stav javnosti prema HV među novaca", čiji su autori pukovnik Tomislav Filjak, bojnica Andelka Mikulić i natporučnik Davor Bogut, a izneseno je u sklopu 16. vojopsihologiskog simpozija, 16. godišnje konferencije hrvatskih psihologa u Poreču, 3. listopada 2008.

U KORIST VOJSKE I

Jedna od težišnih zadaća ove bojne jesu inženjerijsko-graditeljski radovi, o čemu govori i podatak da je u protekloj godini Inženjerijska bojna uspješno odradila 31 takvu zadaću, od kojih 12 za civilne namjene

U sklopu priprema za mirovne misije valja spomenuti da će trideset pripadnika Inženjerijske bojne pot-kraj godine otici na Golansku visoravan, gdje će zajedno s pripadnicima Topničko-raketne i Bojne PZO-a sudjelovati u misiji UNDOF, a dvojica časnika nalaze se u Afganistanu, gdje sudjeluju u misiji ISAF.

CIVILA

Inženjerijska bojna Gardijske motorizirane brigade ustrojena je prošle godine od srodnih ustrojenih cjelina nekadašnjih gardijskih brigada, a u njezin su sastav ušle inženjerijske satnije 1. i 2. te 4. GBR. Prema riječima zapovjednika bojne, pukovnika Alena Kovića, to je jedna od najstarijih postrojbi novoustvorene brigade. Prosječna dob pripadnika je 34 godine, a više od polovice njih ima ratno iskustvo u pješačkim, topničkim, tenkovskim ili inženjerijskim postrojbama, napomenuo je pukovnik Ković, istaknuvši da iškusni ratnici svoja znanja i vještine danas prenose na mlađe naraštaje.

O sposobljeni za sve inženjerijsko-graditeljske zadaće

Inženjerijska bojna u svom sastavu ima Pionirsku i Inženjerijsku satniju te Zapovjedni, Mosni i Logistički vod, a nazivi pojedinih ustrojenih cjelina govore o njihovo ključnoj namjeni. Naime, jedna od težišnih zadaća ove bojne jesu inženjerijsko-graditeljski radovi, o čemu govor i podatak da je u protekloj godini Inženjerijska bojna uspješno odradila 31 takvu zadaću, od kojih 12 za civilne namjene. "Prošle smo godine dobili četiri nova radna stroja te danas raspolažemo s ukupno trideset radnih strojeva i četrnaest kamiona kipera", rekao je zapovjednik bojne, zaključivši da su osposobljeni za provedbu svih inženjerijsko-graditeljskih zadaća. Među radovima obavljenima u protekloj godini istaknuo je uklanjanje bunkera iz Domovinskog rata na Miljevačkom platou i u Skradinu te sanaciju seoskih i mjesnih putova u zadarskom zaleđu i okolini Udbine, zatim uređenje katoličke škole u Šibeniku na prostoru bivše vojarne "Bribirski knezovi" i putova na području Nacionalnog parka Brijuni, kao i vojarne "Peneda". Među vojnim objektima koje su uređivali najveći su radovi obavljeni u vojarnama "Josip Jović" u Udbini i "Sveti Petar" u Ogulinu te na vojnem poligonu "Bralovac" kod Knina, gdje su radovi još u tijeku. Aktualno je i uređenje putova na području općine Suškošan, a ove ih godine očekuje i preseljenje iz Knina u Sinj te uskoro sinjska vojarna "Kula" postaje novo sjedište Inženjerijske bojne.

Spremni i za mirovne misije

Među težišnim zadaćama bojne jesu i pripreme za mirovne misije te provedba partnerskih ciljeva s težištem na inženjerijsku mobilnost, protumobilnost i sposobnost preživljavanja, kao i provedba borbeno usredotočene i učinkovite obuke u standardnim vojničkim vještinama. Pripadnici ove bojne moraju također biti spremni za obavljanje zadaća pomoći i spašavanja te drugih netradicionalnih zadaća poput gašenja velikih šumskih požara i provođenja mjera protupoplavne zaštite, a zaduženi su i za provođenje zadaća zimske službe, i to na području vojnih objekata u Petrinji, Gospiću, Kninu i Dugom Selu.

U sklopu priprema za mirovne misije valja spomenuti da će trideset pripadnika Inženjerijske bojne potkraj godine otići na Golansku visoravan, gdje će zajedno s pripadnicima Topničko-raketne i Bojne PZO-a sudjelovati u misiji UNDOF, a dvojica časnika nalaze se u Afganistanu, gdje sudjeluju u misiji ISAF. Jedanaest časnika i dočasnika trenutačno je na školovanju iz engleskog jezika, a stalna je rotacija ljudstva na obuci u Inženjerijskoj pukovniji HKoV-a za stjecanje temeljnih i specijalističkih znanja. Izražavajući zahvalnost kolegama iz pukovnije za korektnu suradnju, pukovnik Ković je napomenuo da su inženjerijske postrojbe oslođene jedne na druge te da uzajamno pomažu u provedbi zadaća. ■

Zapovjednik Inženjerijske bojne,
pukovnik Alen Ković

RADIOKOMUNIKACIJA u mirovnim vojnim operacijama

Radioveza u međunarodnim vojnim operacijama naziv je tečaja koji se održava u organizaciji Obučnog središta za međunarodne vojne operacije, a posljednji je održan od 9. do 13. veljače u vojarni "Vitez Damir Martić" u Rakitju, gdje je sjedište Obučnog središta.

Svrha je tečaja osposobljavanje polaznika za uporabu NATO radioprocedura i orijentaciju na zemljištu uz pomoć UTM zemljovid-a i GPS uređaja, odnosno priprema pojedinca za uspostavljanje i održavanje radioveze, bez obzira na rod i struku. Tijekom petodnevног održavanja tečaja polaznici najprije upoznaju radio-procedure, odnosno svladavaju osnove radiokomunikacije i učе proceduralne izraze. Potom slijedi upoznavanje uređaja kojima se pripadnici OSRH-a koriste u međunarodnim vojnim operacijama, a na kraju se razmatra i sigurnosni aspekt radioveze te specifičnosti vezane uz radiokomunikaciju u tom okruženju.

Tečaj se održava od 2003. godine sa svrhom približavanja NATO standardima, a osmislio ga je poručnik Jadranko Čičmirkо, koji je predavao i na ovogodišnjem tečaju. Koncept se tijekom godina mijenjao u skladu s potrebama polaznika te se, uz osnove GPS-a i UTM-a, u suradnji sa Školom stranih jezika "Katarina Zrinska" učio i engleski jezik. Posljednjih su godina među polaznicima tečaja i pripadnici oružanih snaga stranih zemalja pa su i na ovom tečaju, uz petnaest pripadnika OSRH-a, sudjelovali polaznici iz Crne Gore, Makedonije i Švedske. Pripadnik švedskih zrakoplovnih snaga satnik Magnus Johansson istaknuo je da su švedske oružane snage prihvatile NATO radioprocedure kao svoj

Snimio Marija ALVIR

standard, koji upravo usvajaju, te da im je stoga ovaj tečaj itekako koristan. Izrazivši zadovoljstvo njegovom provedbom, rekao je da je ovo bila dobra prilika kako bi zajedno sa švedskim kolegom uočio što još trebaju mijenjati u dosadašnjem sustavu radioveze.

Zadovoljstvo je izrazio i voditelj tečaja poručnik Marko Škovrlj, napose zbog pokazanog zanimanja polaznika, dodavši: "Uvjeren sam da će tečaj napustiti bogatiji za jednu korisnu vještina." Ujedno je kao najznačajnije poboljšanje tečaja istaknuo povećan broj sati praktičnog rada, zaključivši da je tako priprema polaznika za sudjelovanje u mirovnim vojnim operacijama još kvalitetnija.

M. ALVIR

TEČAJ strategijskog planiranja

Snimio Davor KRN

U vojarni "Petar Zrinski" je od 2. do 10. veljače, prvi put u organizaciji Hrvatskog vojnog učilišta, održan tečaj Strategijsko planiranje 2009. Ugleđni

vojni i civilni predavači pripremali su tijekom sedam radnih dana 14 polaznika (13 vojnih i 1 civilnog), koji su po naravi svojih dužnosti upućeni na obavljanje

posla u području strategijskog planiranja. Uglavnom je bila riječ o višim časnicima. Svrha tečaja bila je da steknu nova znanja iz područja planiranja na strategijskoj razini obrane i Oružanih snaga, te povezivanje strategije nacionalne sigurnosti, obrane i vojne strategije s razinama planiranja, programiranja i izrade proračuna. Posebno je važno bilo sagledavanje dosadašnjeg procesa razvoja sustava planiranja i izrađenih te usvojenih inačica dokumenata, na primjerima i u zajedničkoj raspravi. Velik dio radnih sati iskorišten je za zajedničke radionice.

Uvodnu i završnu riječ na tečaju imao je brigadni general Slaven Zdilar, koji je upozorio na potrebu što većeg broja sličnih oblika učenja i osposobljavanja. Na kraju je polaznicima podijelio potvrde o uspješno završenom tečaju. D.V.

IZASLANSTVO HVU-a u Finskoj

U sklopu bilateralne vojne suradnje s Republikom Finskom, početkom veljače izaslanstvo HVU-a na čelu s ravnateljem general bojnikom Mirkom Šundovom bilo je u radnom posjetu Nacionalnom vojnom sveučilištu u Helsinkiju. U izaslanstvu HVU-a bio je dekan HVU-a brigadir Željko Akrap i tajnik ZŠŠ "Blago Zadro", bojnik Goran Karlović.

Hrvatsko izaslanstvo posjetilo je Nacionalno vojno sveučilište, gdje ih je primio rektor

Sveučilišta general bojnik Pertti Salminen i upoznao s ustrojem i radom Sveučilišta. Razmijenjena su iskustva na području vojne izobrazbe, a posebno je bilo riječi o načinima unapređenja bilateralne vojne suradnje.

Ravnatelj HVU-a posjetio je i GS OS Republike Finske, gdje je s načelnikom GS-a admiralom Juhanijem Kaskealaom razgovarao o ustroju OS Republike Finske. Tijekom boravka u Finskoj izaslanstvo je primio i veleposlanik RH u Finskoj.

Z. LOVAŠEN

U crkvi Presvetog Srca Isusova u Novom centru u Karlovcu obilježena je 10. veljače 10. obljetnica Vojne kapelanje blaženog Alojzija Stepinca Zapovjedništva HKoV-a. Tim povodom koncelebriranu misu predvodio je vojni ordinarij mons. Juraj Jezerinac, a nazočni su bili dječatnici Zapovjedništva HKoV-a, Policijske uprave Karlovačke županije i predstavnici županijskih i gradskih vlasti.

POSJET ZAPOVJEDNIKA HRM-a Kraljevskoj ratnoj mornarici

Izaslanstvo HRM-a na čelu sa zapovjednikom HRM-a kontraadmiralom Antom Urlićem, posjetilo je od 9. do 12. veljače Kraljevsku ratnu mornaricu Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske.

U Pomorskoj bazi Porthsmouth kontraadmirala Urlića ugostio je zapovjednik baze, komodor Rob Thompson. Program posjeta počeo je važnim sastankom sa zapovjednikom Europskih pomorskih snaga (Somalia), koji je i zapovjednik EU pomorske operacije Atalanta, kontraadmiralom Phillipom Jonesom. Razgo-

varalo se o sudjelovanju pripadnika HRM-a u operaciji Atalanta. Kontraadmiral Jones upoznao je kontraadmirala Urlića s tijekom prve pomorske operacije Europske unije u borbi protiv gusara u Adenskom zaljevu, a najvažnija točka razgovora bio je hrvatski prijedlog o sudjelovanju pripadnika HRM-a u samoj operaciji, najprije u Zapovjedništvu operacije u Northwoodu i, poslije, ukrcajem hrvatskih časnika, na brodovima. Izaslanstvo HRM-a upoznato je s Obučnim središtem Kraljevske mornarice za ronioce kao i s organizacijom Divizijuna pomorskih ronilaca Flote Kraljevske mornarice, a primio ih je i zapovjednik britanskoga Pomorskog zapovjedništva, viceadmiral Alan Massey. Drugi dio posjeta odvijao se u Northwoodu, gdje se nalazi NATO Pomorsko zapovjedništvo, ali i Zapovjedništvo Flote Kraljevske ratne mornarice kojim zapovijeda admiral Mark Stanshope. Na kraju je uslijedio i najvažniji susret sa zapovjednikom Kraljevske ratne mornarice, admiralom Jonathanom Bandom.

OJI HRM

U skladu s Tromjesečnim naputkom za školovanje i obuku kadeta, 7. veljače Kadetska bojna provela je planirano Kondicijsko-orientacijsku hodnju. Hodnja je provedena pravcem Kupinečki Kraljevec - Bregana Pisarovinska - Jaminica Pisarovinska - Pisarovina.

Zadaća kadeta bila je kretati se zadanom rutom, te na svakoj radnoj točki izvršiti orijentaciju u prirodi i na zemljovidu.

Kadeti i kadetkinje Kadetske bojne, Časničke škole, HVU, provode Temeljni tečaj skijanja na Sljemuenu. Svakodnevno kadeti odlaze na skijalište te ondje uz profesore i instruktore svladavaju predviđeni program skijanja.

TABOROVANJE PRIPADNIKA Topničko-raketne pukovnije

Od 9. do 12. veljače pripadnici Topničko-raketne pukovnije proveli su na slunjskom poligonu taborovanje i topničko bojno gađanje pod nazivom "ZIMA 09". Bojno gađanje bilo je dio specijalističke vojne obuke kandidata za prijam u djelatnu vojnu službu i DVO-a HKoV-a koji su se specijalističkom obukom osposobili za dopunski VSSP to-

pništva, i to za topničke računatelje, ciljače i poslužitelje. Gađanje je provedeno s haubicama 122 mm D30, uz uporabu sustava za upravljanje vatrom i meteorološke postaje "Vaisal", sa svrhom provjere osposobljenosti i uvježbanosti svih sudionika taborovanja. Postignuti rezultati ocijenjeni su najvišom ocjenom.

OJI

MIKROUPALJAČ

Razvoj mikroelektromehaničkih sustava (MEMS) u zadnjih desetak godina otvara mogućnosti značajnih unapređenja u konstrukciji naprednog streljiva. Dugoročni je cilj vojne industrije uporabom MEMS tehnologija omogućiti izradu jeftinih i pouzdanih upaljača s visokim stupnjem sigurnosti, koji će se moći postaviti i u najmanje streljivo. Masovna proizvodnja trebala bi omogućiti nisku cijenu, što će olakšati ugradnju na sve raspoloživo streljivo. Istraživački institut Georgia Tech radi na razvoju mikroupaljača baziranog na bakru s nanoobradom koja omogućava stvaranje potrebnih struktura. Tako pripremljen upaljač moći će se proizvoditi jeftino i masovno, postupkom sličnim izradi čipova.

M. PETROVIĆ

Foto: Georgia Tech

POKUSNA PLOVIDBA PRVE PODMORNICE KLASE BOREI

Prva podmornica iz klase strateških nuklearnih podmornica naoružanih balističkim projektilima klase Borei, poznata još pod nazivom Project 955, prema najavama lokalnih medija, uskoro započinje prve ugovorne pokusne plovidbe. Krajem studenog 2008. prvi put je uključen nuklearni reaktor na prvoj podmornici Yuri Dolgoruky a tijekom prosinca podmornica je spuštena u more. Porinuta je u travnju 2007. u brodogradilištu Sevmash, program opremanja dovršen je tijekom veljače 2008. Očekuje se da će u operativnu službu ratne mornarice Ruske Federacije ući do 2010. godine. Pripreme za prve pokusne plovidbe došle su istodobno s testiranjem lansiranja novog balističkog projektila Bulava 30 (NATO oznake SS-NX-30), koji će, vrlo vjerojatno, nositi podmornice klase Borei.

M. PTIĆ GRŽELJ

ZAPOČINJE GRADNJA DRUGOG RAZARAČA KLASE ZUMWALT

Američka brodograđevna kompanija uskoro će započeti gradnju drugog razarača klase Zumwalt, nazvanog Michael Monsoor, koji će biti namijenjen potrebama američke ratne mornarice. Razarači nove klase imaju duljinu 183 m i širinu 24,6 uz maksimalnu istisninu od 14 500 t, a uz propulzijski sustav temeljen na plinskim turbinama trebali bi postizati brzine nešto veće od 30 čv. U skladu s dogovorenim rokovima, porinuće drugog broda očekuje se tijekom 2011. godine, a ulazak u operativnu službu mornarice predviđen je za 2013. Prvi razarač u klasi Zumwalt, koji gradi brodogradilište Bath Iron Works kompanije General Dynamics, trebao bi sličnim tempom također ući u aktivnu službu iste godine. U lipnju 2008. program gradnje nove klase razarača smanjen je s prvobitnih sedam na samo dva broda, a u kolovozu je odobrena gradnja još jednog razarača.

M. PTIĆ GRŽELJ

BOLJI NADZOR RESURSA

Praćenje stanja i poznavanje točnog položaja i raspoloživosti vitalnih resursa kao što su bolnice, transportna sredstva ili zalihe pitke vode važno je kod kriznih stanja. Zato su istraživači američkog instituta Georgia Tech razvili alat za mapiranje, koji treba pomoći interventnim tijelima u boljem planiranju i koordinaciji aktivnosti u kriznim situacijama.

Institut je razvio alat u suradnji s tvrtkom Emergency Visions, a cilj im je bio razviti jednostavniji i uporabljiviji alat nego što su dosadašnji. Alat ima naziv Geographic Tool for Visualization and Collaboration. Razvoj je počeo 2000. za vojne potrebe, ali je prilagođen i za potrebe agencija za krizna stanja.

M. PETROVIĆ

MONO-TILT-ROTOR

Američka tvrtka Aerocopter nedavno je objavila da je završila s dizajnom dviju letjelica koje se temelje na tilt-rotorskoj tehnologiji. Riječ je o PAV (Personal Air Vehicle) komercijalnoj letjelici s ljudskom posadom i bespilotnoj UAV (Unmanned Aerial Vehicle) letjelicu namijenjenoj za vojne potrebe, a obje se temelje na kontrarotirajućem Mono-Tilt-Rotorском sustavu (elektromagnetski rotorski sustav) i obrnutoj koaksijalnoj elektroničkoj kontroli krakova elise. Zamišljeno je da se obje letjelice koriste dobro poznatim prednostima helikoptera odnosno okomitog polijetanja i slijetanja (VTOL) te brzog transporta ljudi i opreme.

VTOL PAV letjelica nosi naziv Sarus i može, ovisno o unutarnjoj konfiguraciji transportnog prostora, ponijeti dva do četiri putnika. VTOL UAV letjelica nosi naziv Kestrel i može ponijeti do 180 kg korisnog tereta, odnosno različite vojne opreme. Obje letjelice oko trupa imaju MTR (Mono-Tilt-Rotor) prsten sa četiri obrnutu kraka, koji im osigurava uzgon u svim režimima leta. Pri polijetanju prsten je u vodoravnom položaju, a nakon postizanja visine od oko 300 m postupno zaokreće do kuta od 87 stupnjeva kako bi letjelica prešla u režim letenja. Obje letjelice teže oko 1300 kg, dijametar im je 8,2 m, najviša brzina koju mogu postići 22 čvora, dok je dolet s jednim tankom goriva 300 nautičkih milja.

I. SKENDEROVIC

Foto: Fraunhofer

ENERGIJA IZ OTPADA

Njemački istraživački institut Fraunhofer razvio je postrojenje za pretvaranje otpada u biopljin. Ono daje 30% više bioplina nego prijašnja generacija, a biopljin se u gorivim čelijama pretvara u električnu energiju. Rabe se visokotemperaturne gorive čelije radne temperature oko 850 stupnjeva C. Tako stvorena otpadna toplina rabi se za proizvodnju tople vode kao još jednog oblika iskoristive energije. U proizvodnji se rabi isključivo otpadni materijal poput slame ili ostatka klipa s kojeg se skine kukuruz (okumak). U dosadašnjim se modelima rabila jestiva sirovina, što je rezultiralo poremećajima na tržištu hrane. Skraćeno je i vrijeme fermentacije sirovine s 80-ak dana na 30-ak dana. Spomenimo kako je iskoristivost gorivih čelija od 40 do 55% a iskoristivost klasičnih motora s unutarnjim izgaranjem do 38%.

M. PETROVIĆ

TESTIRAN PODMORNIČKI BALISTIČKI PROJEKTIL M.51

Tvrtka EADS Astrium objavila je sredinom studenog 2008. vijest da je okončala prvo podmorsko lansiranje M51.1/TN 75 balističkog projektila. Glavna odrednica projektila M51 jest služba na francuskim podmornicama naoružanima balističkim projektilima na nuklearni pogon klase Le Triomphant. Zajedničkim naporima stručnjaka tvrtke Astrium i francuske Agencije za vojnu nabavu (Delegation Generale pour l'Armement – DGA), balistički projektil je lansiran u testnom objektu Astriumove lansirne baze za balističke projektile u Biscarosse kako bi se potvrdile značajke projektila tijekom čitave podvodne faze leta.

Eksperimentalni projektil, bez ugrađene bojne glave, ispaljen je iz lansirne cijevi postavljene na podvodnu platformu potopljenu na 10 m dubine, pri čemu je nakon lansiranja uspio izroniti.

M. PTIĆ GRŽELJ

PRIZEMLJENI RUSKI MIG-ovi

Moskovski dopisnik Associated Pressa Vladimir Isačenkov objavio je početkom veljače članak u kojem se osvrnuo na stanje ruske flote borbenih aviona, posebice MiG-ova 29. Nakon još jednog pada ruskog borbenog aviona 5. prosinca 2008. na području južnog Sibira, uz pogibiju pilota, do daljnje su obustavljeni letovi ruskih MiG-ova. Do pada je došlo nakon puknuća repne sekcijs aviona tijekom leta, što je drugi takav slučaj u dva mjeseca. Pretpostavlja se da je uzrok loše

održavanje MiG-ova, odnosno njihov podređeni položaj u odnosu na borbene avione Su-27 i Mig-31, koji su proteklih godina imali prioritet za remont i modernizaciju. Prema navodima Associated Pressa, rusku flotu borbenih aviona čini 650 aviona, tipa MiG-29, MiG-31 i Su-27, od čega je 291 MiG-29. Prema određenim najavama, trećina flote ruskih "dvadesetdevetki" uskoro bi mogla dobiti dopuštenje za nastavak letova.

I. SKENDEROVIC

DOSTAVA NIZOZEMSKIH LOVACA MINA LATVIJI

Latvijska ratna mornarica primila je krajem prošle godine četiri od pet brodova za lov mina klase Alkmaar (tip Tripartite), označen imenom Visvaldis (izvornog imena HrMs Delfyzl). Ugovor za nabavu brodova potpisani je između dviju država u kolovozu 2005., a vrijedan je oko 72,5 milijuna američkih dolara, što iznosi 14,5 milijuna po jednome brodu. Osnovna značajka ove klase lovaca mina jest trup izgrađen od stakloplastike, duljine 51,6 m. Imaju najveću istisninu 595 tona, postižu maksimalnu brzinu od 15 čv, a pri brzini od 12 čv imaju doplov 3000 NM. Posljednji lovac mina, izvornog imena HrMs Alkmaar, predviđen je za transfer krajem lipnja 2009. Ti brodovi zamijenit će postojeći brod Lindau klase i dva broda Kondor II klase, izgrađene

od 60-ih do 70-ih godina XX. stoljeća. Novonabavljeni lovci mina bit će u službi sve do 2020. godine.

M. PTIĆ GRŽELJ

19

KOMPLETIRANI BRAZILSKI KANDIDATI

Boeing je početkom veljače dostavio svoju ponudu brazilskom ministarstvu obrane za 36 višenamjenskih borbenih aviona F/A-18E/F Super Hornet. Time je i zadnji pozvani kandidat dostavio svoj odgovor na jesenski poziv Brazila za dostavljanje obvezujućih ponuda za novi borbeni avion brazilskog ratnog zrakoplovstva (FAB - Força Aérea Brasileira). Nakon višegodišnjeg i višekratnog pokretanja i obustavljanja tzv. F-X2 natječaja za novi brazilski borbeni avion, i znatno šire lepeze kandidata na

kojoj su bili i avioni Su-35, Rafale, MiG-29SMT, Mirage 2000-5, u jesen 2008. Brazil je svoj konačni poziv uputio na tri adrese. Tako su svoje odgovore dostavili švedski Saab i Gripen International, koji nude JAS 39 Gripen NG, te francuski Dassault koji nudi Rafala, dok američki Boeing nudi Super Hornet. Brazilski konačni odabir očekuje se do kraja ove godine, a dotad će sva tri kandidata proći intenzivnu fazu zemaljskih i letnih testiranja u Brazilu.

I. SKENDEROVIC

BRDJ 228 / 20. VELJAČE 2009.

Internet u sebi sjedinjuje demokratske ideale slobodnog govora i otvorene komunikacije, ali te slobode omogućuju radikalnim grupama i organizacijama, koje nemaju pristup masovnim medijima, da internet rabe kao kanal za plasiranje svojih ideja u svijet

Internet u službi RADIKALNIH POLITIČKIH IDEJA

Poučeni uspjesima latinoameričkih ljevičarskih skupina, meksičkim Zapadistima i peruanskim Tupac Amaruom, mnoge ekstremističke organizacije u Evropi, Aziji i na Bliskom istoku vode propagandni rat, novače članove i prikupljaju finansijska sredstva u virtualnom prostoru. Nakon terorističkih napada 11. rujna na američkom tlu i operacije u Iraku u fokusu svjetske javnosti nalaze se islamističke web stranice koje šire protuzapadnu i antiizraelsku propagandu, poput Al-Qaide koja rabi tehnologiju XXI. stoljeća radi nametanja svoje radikalne inačice islama. SAD i mnoge europske vlade su pojačale nadzor takvih web stranica, ali su suo-

cene s problemom anonimnosti autora i potencijalnim optužbama za ukidanje građanskih sloboda i slobode govora.

Korjeni modernog interneta mogu se pronaći u sedamdesetim godinama kada je američko ministarstvo obrane tražilo način da smanji ranjivost vlastitog komunikacijskog sustava u slučaju sovjetskog nuklearnog napada. Radi decentralizacije komunikacijskog sustava, došlo je do stvaranja međusobno povezanih računalnih mreža nazvanih ARPANET. Poslije su ARPANET rabili znanstvenici s različitim sveučilišta radi razmjenjivanja rezultata istraživanja, te postupno sredinom osamdesetih sve više gradova

biva povezano ARPANET-om i polako se uvodi pojam internet. Pojavom internetskih pretraživača početkom devedesetih i obični korisnici bez posebnih vještina u radu s računalima mogli su se povezivati s traženim informacijama, tako da uporaba interneta više nije ograničena samo na akademsku zajednicu već se otvara i za komercijalnu uporabu. No, utopiskske vizije o internetu ubrzo će biti narušene sve većim brojem pornografskih sadržaja, prikazivanjem eksplicitnog nasilja i uporabom interneta od različitih radikalnih organizacija u promidžbene svrhe. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

Budućnost francuskog topništva

Nakon zadnje reforme (Army 2015)
francusko topništvo se sastoji od sljedećih postrojbi:

- dvije pukovnije MRLS, koje u svom zaduženju imaju i minobacače 120 mm (1. i 2. topnička pukovnija);
- jedna PZO pukovnija srednjeg dometa sa sustavom Hawk što će ga zamijeniti sustav SAMP/T (402. topnička pukovnija);
- dvije PZO pukovnije kratkog i vrlo kratkog dometa s Roland i Mistral raketama (54. i 57. topnička pukovnija);

Tih pet pukovnija u sastavu su Topničke brigade:

- četiri brigadne topničke pukovnije opremljene samohodnim gusjeničnim haubicama AUF1 kalibra 155/39 mm, koje imaju na zaduženju i minobacače 120 mm;
- pukovnija za nadzor bojišta opremljena bespilotnim letjelicama i pod zapovjedništvom

brigade za obavještajno djelovanje i elektroničko ratovanje (61. topnička pukovnija).

Nova će se organizacija temeljiti na poznatim i već poduzetim mjerama, kao i na planovima za budućnost čiji su detalji objavljeni u nedavnom planskom dokumentu o obrani (tzv. White Paper odnosno Livre blanc), koji će biti formaliziran u sklopu novog Zakona o vojnem planiranju (Loi de programmation militaire 2009-2014), kojim će se definirati novi model Army 2025.

Već je sada jasno da će doći do smanjenja veličine, a za koliko točno ostaje još da se razjasni. Četiri topničke pukovnije bit će raspушtenе (12. i 57. u 2009., 8. i 402. u 2011.). To znači da će ostati četiri pukovnije, a oprema iz ukinutih postrojbi povući će se iz uporabe ili će se preraspodijeliti. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

Francusko topništvo prolazi razdoblje duboke promjene, koja je uvjetovana potrebom prilagodbe, s jedne strane promijenjenim uvjetima uporabe topništva u suvremenim operacijama, a s druge strane prizemnjim potrebama za uštedom na proračunu

Funkcioniranje svakog sustava ili infrastrukture temelji se na ljudskim resursima. Zato definiranje sigurnosnih ugroza mora obuhvatiti i ugroze koje djeluju na čovjeka, odnosno ljudsko zdravље

Sigurnosne ugroze i bionadzor

Iako se svi slažu da je zdravlje

čovjeka na prvom mjestu po važnosti u životu, danas je čovjek općenito zanemaren sa sigurnosnog aspekta, dok se, s druge strane, poklanja veća pozornost materijalnom.

Razinu zdravlja uvelike smanjuje prisutnost štetnih tvari i pojava kemijskog, biološkog i radiološkog podrijetla (jednim imenom: nokse), koje su iz dana u dan sve veće. To se događa zbog svjesnog i nesvjesnog antropogenog (ljudskog) djelovanja. Danas smo svakodnevno okruženi brojnim noksama (štetni čimbenici) čija je posljedica poremećeno fiziološko stanje organizma: od pesticida, ksenobiotika, umjetnih sladila, mutiranih virusa, multirezistentnih bakterija, pa sve do fluora, klora ili primjerice neionizirajućeg zračenja (mobilni mreže).

Ako su u svakodnevnom životu nokse prisutne na svakom koraku, možemo li zamisliti koliko uporaba noksi u terorističke svrhe ima mogućnosti? Po svojoj prirodi, ona sigurno zauzima glavno mjesto u paleti sigurnosnih ugroza, a meta tog terorizma je, naravno, sam čovjek.

Obrana od terorizma noksama, u koji bi zbog načina djelovanja uvrstili i terorizam oružjima za masovno uništavanje, može se jedino i učinkovito provesti Sustavom bionadzora. Bionadzor općenito određujemo kao zadaću praćenja namjernih i nemajnih antropogenih djelovanja kao i prirodnih promjena koje djeluju štetno na čovjeka i okoliš.

Jasno je da se takvim zadaćama bave neke civilne ustanove, ali je obrambeno-sigurnosna komponenta bionadzora potrebna u praćenju stanja sigurnosti

okoliša i bez te komponente provedba bionadzora nije cijelovita, a time ni učinkovita. Bionadzor s aspekta obrane i sigurnosti obuhvaća najopasnije danas poznate nokse, a to su: bojni otrovi i njihovi prekursori, biološki agensi i izvori ionizirajućeg zračenja. Da bi se definirale mjere sigurnosti i metodologija provedbe bionadzora, ponajprije je potrebno imati procjenu rizika (NBC risk assessment).

U širem smislu riječi, procjena NBK rizika obuhvaća stručnu analizu i izradu popisa sigurnosnih ugroza od noksi za određeno područje (teritorij). Stručna analiza je temeljena na praćenju znanstvenih dostignuća i razvoja tehnologije za dobivanje raznih noksi. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

Specijalne su snage vrlo brzo otkrile da su male bespilotne letjelice odlične izvidničke platforme, koje mogu donijeti odlučujuću prednost u borbenim djelovanjima

BESPILOTNE ZA SPECIJALCE

U optimalnom scenariju, malobrojna postrojba specijalaca iznenadnim bi udarom uništila vrijedan cilj. Superiornom izježbanošću i opremljenosću nadvladali bi brojčano nadmoćnog neprijatelja i izvukli se iz teških situacija bez većih gubitaka. U stvarnosti uspjeh ne ovisi samo o iznenadenju, superiornoj izježbanosti i spremnosti provedbe zadaće i u najtežim uvjetima. Suvremene specijalne snage tijekom djelovanja sve više ovise i o specijalnoj opremi te učinkovitoj potpori iz pozadine.

Napredne tehnologije ugrađene u letjelice (i satelite) sve više utječu na

uspješnost specijalnih operacija, posebice uporabom mini, mikro i nano bespilotnih letjelica. Tu su i najsuvremeniji vođeni projektili, razvijeni ili naknadno prilagođeni za uporabu u urbanom okruženju, koji se mogu lansirati i s lakih bespilotnih letjelica. Za ubacivanje i izvlačenje specijalaca, te logističku potporu rabe se i specijalno opremljeni avioni i helikopteri, uglavnom razvijeni na osnovi već postojećih zrakoplova.

Tipična bespilotna letjelica za specijalne snage polijeće ili, bolje reći baca se iz ruke operatera, prenosi se u naprtnjači, a masa joj je oko dva kilograma. Osim što je dovoljno mala i lagana da je vojnik može nositi u borbu kao dio opreme, zbog vrlo malih dimenzija i gotovo potpuno bešumnog rada teško je uočljiva i kad djeluje ispod razine oblaka. Iako lete kao i klasični avioni, ove "ručne" bespilotne letjelice moraju preživjeti slijetanje na najrazličitije terene. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

Pripremio Siniša RADAKOVIĆ

I dok su se talijanska i španjolska ratna mornarica odlučile za "višenamjenske nosače", britanska ratna mornarica započela je gradnju prvoga od dva klasična velika nosača zrakoplova

Nosači zrakoplova su opet u modi - Europa

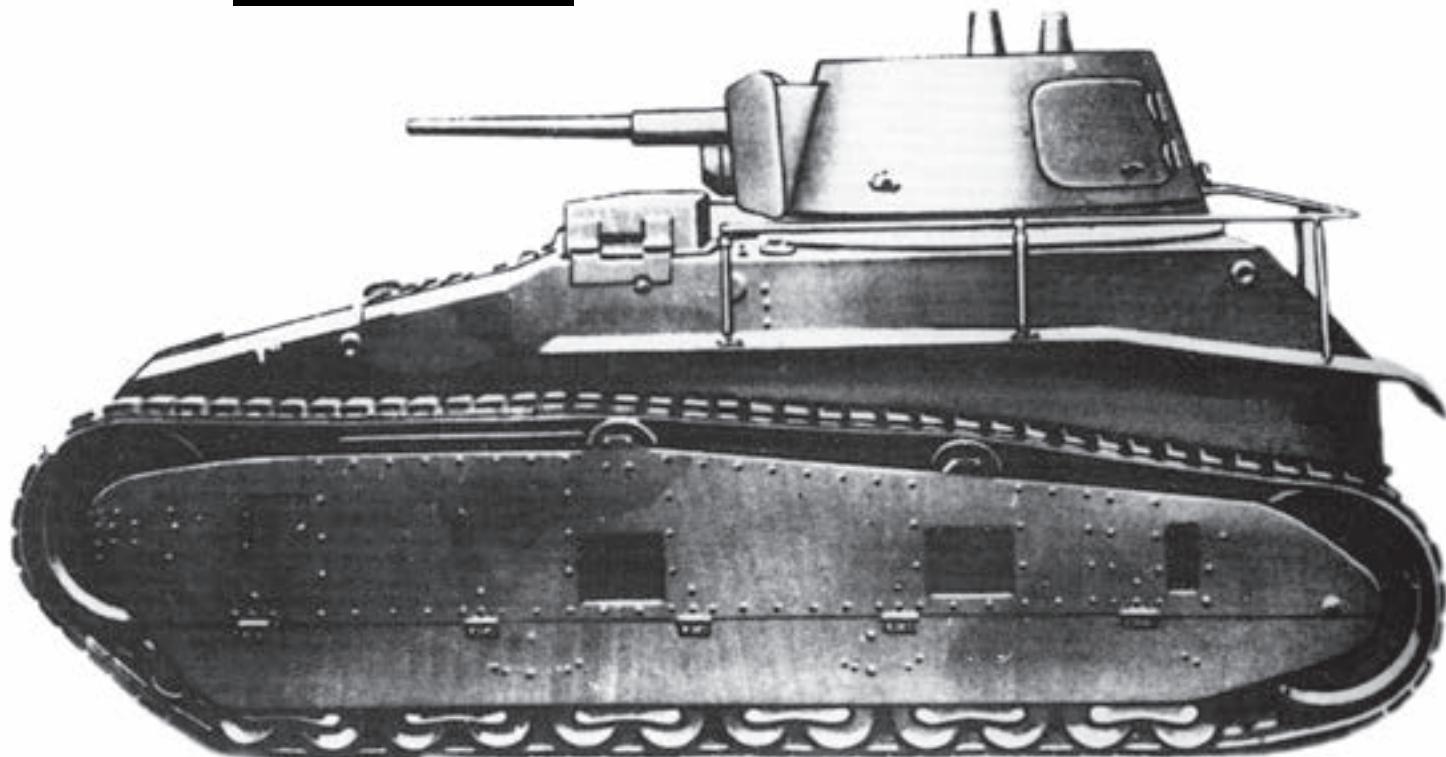
Ako se zanemare ruski planovi gradnje čak šest novih nosača zrakoplova, koji su uostalom zbog ekonomske krize pod velikim upitnikom, naslov najambicioznijeg plana gradnje nosača ima britanska ratna mornarica. Ona planira izgraditi dva nosača klase Queen Elizabeth, istisnine oko 65 000 tona. Ti će nosači biti ujedno i najveći ratni brodovi u cijelokupnoj povijesti britanske ratne mornarice. Britanska ratna mornarica ima bogato iskustvo u uporabi nosača aviona i zrakoplova. Do kraja pedesetih godina XX. stoljeća, po broju operativ-

nih nosača britanska je ratna mornarica bila druga u svijetu (odmah iza američke) i najveća u Europi. Nakon otpisa i prodaje većine klasičnih nosača, 1980. godine u operativnu je uporabu ušao prvi laki nosač zrakoplova HMS Invincible, kao prvi od ukupno tri broda iste klase. HMS Invincible (R05) povučen je u pričuvu 3. kolovoza 2005., tako da su u operativnoj uporabi ostali samo HMS Ark Royal i HMS Illustrious. Nakon povlačenja Sea Harriera, na tim je nosačima ostala letna skupina isključivo popunjena helikopterima.

Za razliku od nosača klase Invincible (istisnine 20 600 tona), dva nosača klase Queen Elizabeth bit će znatno potentniji ratni brodovi. Naravno, pod uvjetom da se dovrši barem prvi brod. Naime, već duže vrijeme u britanskim se medijima redovito javljaju najave otkazivanja cijelog projekta radi uštede proračunskog novca. Unatoč tome britanska je vlada 2007. potpisala ugovore za gradnju prvog nosača. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

LEICHTE TRAKTOR (VK 31)

Nakon okončanja I. svjetskog rata, države pobjednice, ujedno članice Antante, odlučile su jednom zauvijek pacificirati Njemačku. Glavno sredstvo pacificizacije trebao je biti Versajski ugovor, koji je Njemačkoj nametnut 28. lipnja 1919., na Versajskoj konferenciji koja se bavila "novim svjetskim poretkom". Ugovor je bio teški udarac za Njemačku, koja u ratu nije pretrpjela teška razaranja, ali je zbog toga vrlo mnogo izgubila nakon njegova okončanja. Osim što je morala priznati da je isključivi krivac za I. svjetski rat, izgubila je industrijska napredna područja Alzas i Lorenu koja su pripala Francuskoj. Belgiji su pripali grad Moresnet, okruzi Eupen i Malmedy. Povrh toga novoformirana Liga naroda dobila je 15-godišnji nadzor nad pograničnim područjem Saar, nakon čega se trebalo održati referendum o pripajanju Njemačkoj ili Francuskoj. Na sjeveru, Njemačka je morala prepustiti 53 800 km² svojih područja novonastaloj Poljskoj, itd. Ono malo njemačkih kolonija međusobno su podijelile Velika Britanija, Francuska, Japan, Belgija, Portugal, Južnoafrička Unija i Australija. Njemačkoj je također nametnuto plaćanje

ratne odštete. Do 1929. trebala je platiti pet milijardi američkih dolara, uz ostavljenu opciju za dodatna plaćanja u sljedećih 30 godina.

Zbog gubitaka koje je njemačka ratna mornarica (uglavnom podmornicama) nanijela trgovačkom brodovlju tijekom I. svjetskog rata, Njemačka je gotovo sve svoje trgovačko brodovlje morala prepustiti članicama Antante. Osim toga morala je izgraditi i nove trgovačke brodove za njihove potrebe.

U takvim uvjetima, ograničenja nametnuta vojsci u prvi trenutak i nisu se činila tako strašnima. Snaga njemačke vojske ograničena je na sedam pješačkih divizija i tri konjičke. Oružane snage (Reichswehr) nisu smjele imati više od 100 000 pripadnika, od čega 4000 časnika. Ukinuta je obveza služenja vojnog roka, te je popuna bila na dobrovoljnoj osnovi. Časnici su u vojsci mogli ostati 25, a dočasnici i vojnici najviše 12 godina. Ratna mornarica je bitno smanjena, uz zabranu razvijanja, gradnje i uporabe podmornica. Potpuno je zabranjeno ratno zrakoplovstvo. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Leichte Traktor (VK 31) bio je prvi konkretan pokušaj njemačke vojske i industrije da ponovno pokrenu razvoj i proizvodnju tenkova. Na kraju se ipak pokazao koncepcijskim promašajem

Od svršetka II. svjetskog rata do danas u svijetu je izvršeno ili pokušano više od dvije stotine vojnih udara. Hrvatski vojnik će u sljedećim brojevima prikazati najznačajnije uspješno izvedene vojne udare od 1945. godine do danas

VOJNA UZURPACIJA VLASTI

S pištoljem u parlamentu - neuspјeo vojni udar španjolskog pukovnika Antonia Tejera

Nasilno vojno preuzimanje vlasti jedna je od značajki svih razdoblja ljudskih društava. Vojnim udarom može se nazvati svako rušenje legalno izabranog, nasljednog ili nasilno postavljenog režima koje izvode oružane snage a što rezultira uspostavom novoga vojnog ili civilnog režima, bez ulaženja u legitimitet poduzetog čina. U tom smislu, pojam "vojnog udara" uži je od pojma "državnog udara", koji označava svaku neustavnu uzurpaciju vlasti, dakle moguće je i od civilnih osoba unutar vlasti. Od definicije vojnog udara (te i ovog feljtona) također su izuzeti slučajevi dolaska na vlast ustanika ili oružanih skupina izvan službenih oružanih snaga (npr. Kuba 1961.), odnosno nakon masovnih demonstracija (Iran 1979., Rumunjska 1988., Srbija 2000.). Paralelno s terminom "vojni udar" često se upotrebljava i pojam puč, od njemačkog putsch, te francuski coup d'état, koji podrazumijeva državni udar u širem smislu, dok je sa sličnim značenjem u španjolskom uobičajen izraz *pronunciamiento*.

Miješanje oružanih snaga u politički sustav posve je neprihvatljivo s aspekta načela suvremenih demokracija, iako postoje državopopravni poretki gdje oružane snage imaju posebnu ulogu u očuvanju poretna (Turska). Također treba napomenuti da vojni udari nemaju

nužno nedemokratski predznak. Takav je primjer iz novije povijesti Portugal, gdje je 1974. skupina časnika srušila vojnu huntu koja je vladala nakon smrti diktatora Salazara. U tom je slučaju vojni udar vodio obnovi parlamentarne demokracije i civilne vlasti. Također, u

više je slučajeva miješanje vojske zbog ograničavanja demokratskih sloboda doveo do stabilizacije stanja u zemlji.

Iako se vojni udari i pokušaji vojnog udara redovito vezuju uz nedemokratske zemlje, nisu neuobičajeni niti za zemlje s dugom demokratskom tradicijom (Francuska 1958.). Težište vojnog udara većinom je usmjereni na glavni grad u kojem su vlada i najvažniji mediji, a rjeđi su vojni udari ograničeni na jedan dio državnog teritorija (Alžir, Francuska, 1958.).

U povijesti je zabilježen niz slučajeva kad je vojska srušila vladara. Prvi poznati slučaj jest rušenje kralja Lucija Tarkvinija u starom Rimu. Srušio ga je Lucije Junije Brut 509. god. prije Krista, nakon čega je uspostavljena Rimska Republika. Stari Rim je bio mjesto niza pučeva, a možda je najpoznatiji onaj Cezarov nakon prelaska Rubikona 49. god. prije Krista. U srednjem vijeku je na Dalekom istoku vojska često rušila monarhije, posebice u Koreji. U Velikoj Britaniji se posljednji pokušaj vojnog udara dogodio davne 1688. u tzv. Slavnoj revoluciji. U Francuskoj je Napoleon 1799. izveo puč kojim je zbacio Direktorat. Politička nestabilnost na europskom kontinentu u razdoblju nakon I. svjetskog rata izazvala je vojni udar. U Poljskoj se 1926. Pilsudski pučem vratio na vlast, dok su u Njemačkoj Kappov puč protiv Weimarske Republike 1920., i Hitlerov Pivnički puč 1923. završili neuspješno. Iste godine je De Rivera uspio srušiti vladu u Španjolskoj, a neuspjeli vojni udari 1932. i 1936. u Japanu bili su uvertira u uspostavu vojnog režima. Neuspjeli je i Von Stauffenbergov puč 1944. u Nj-

mačkoj, koji je trebao uslijediti nakon atentata na Hitlera.

Dvije stotine vojnih udara

Od svršetka II. svjetskog rata do danas u svijetu je izvedeno ili pokušano više od dvije stotine vojnih udara. Najveći ih se broj dogodio u Latinskoj Americi i u Africi. Val rušenja demokratski izabranih zemalja u Latinskoj Americi počeo je 1930. u Argentini Uriburovim pučem i Vargasovim pučem u Brazilu. Vargasov režim je 1945. srušen također vojnim udarom, a 1964. vojska je srušila Goulartov civilni režim pa je Brazil ostao pod vojnog vlašću do obnove demokracije 1988. U Venezueli je 1945. na vlast vojnim udarom došao i "otac" venezuelanske demokracije, Betancourt. Pedesetih se serija pučeva na tom kontinentu nastavila: 1952. na Kubi vojnim udarom generala Batiste te u Gvatemali 1954., a u oba su slučaja civilni režimi srušeni na poticaj iz SAD. U Kolumbiji se vojska 1957. umiješala u politiku, a u Čileu je 1973. iz drugog pokušaja krvavim vojnim udarom srušena Allendeova vlada te on sam ubijen. U Argentini je 1943. pučem svrgnut predsjednik Castillo, a jedan od urotnika bio je i kasniji predsjednik Peron, koji je i sam 1955. srušen vojnim udarom, a 1976. vojska je srušila s vlasti i Peronovu udovicu. U Panami je 1968. na vlast došao general Torrijos, dok je 1989. u Paragvaju general Rodriguez srušio Salazarovu diktaturu, što je dovelo do obnove civilne vlasti.

U Africi početkom šezdesetih, prve godine nakon dekolonizacije bile su iznimno teške te većina mladih demokracija nije uspjela izdržati pred težnjom vojnih elita za vlašću. Prva godina nezavisnosti u Kongu (1960.) obilježena je s dva vojna udara, a 1965. general Mobutu je po drugi put izveo puč te osigurao tri desetljeća diktature. Iste godine se puč dogodio i u Srednjoafričkoj Republici. U prvoj dekoloniziranoj afričkoj zemlji, Gani, 1966. vojnim je udarom srušena Nkrumahova vlada. Iste godine puč je izведен i u Gornjoj Volti, a 1967. u Togu. U Nigeriji su dva vojna udara inicirala val etničkog

nasilja, a posljednji puč, koji se održao do 1993. i obnove civilne vlasti, izvršio je 1985. general Babangida. U Ugandi 1971. dolazi na vlast Idi Amin, a nakon obnove civilne vlasti, 1985., ponovo se umiješala ugandska vojska. Posljednji val pučeva na afričkom kontinentu dogodio se 2003. vojnim udarima u Gvineji Bisau, San Tome i Prinsipe i u Srednjoafričkoj Republici.

Ni europski kontinent nisu zaobišli vojni udari. Tako je u Francuskoj 1958. vojska pod zapovijedanjem generala Massua u Alžиру izvršila vojni udar, te de facto ishodila imenovanje generala De Gaullea na mjesto premijera. U Alžиру je vojska pod zapovijedanjem "četvorice

Posljednjih godina u svijetu

zamjetno opada broj režima koji su došli na vlast vojnim udarom. Tako je 1. siječnja 2009. u svijetu bilo 13 zemalja s režimima koji su rezultat vojne uzurpacije vlasti, a to su: Burkina Faso, Burma, Srednjoafrička Republika, Ekvatorska Gvinea, Fidži, Gambija, Gvineja, Katar, Libija, Mauretanija, Oman, Tunis i Sudan. Sve te zemlje nalaze se na afričkom (devet) i azijskom (četiri) kontinentu, te je u tom smislu zanimljiv proces demokratizacije i nestajanja vojnih hunti na latinsko-američkom tlu.

generalu" ponovo 1961. pokušala vojni udar, ovaj put protiv De Gaullea, kako bi se odustalo od najavljenog povlačenja iz Alžira. U Italiji je 1970. gotovo uspio neofašistički puč zvan Golpe Borghese, u Španjolskoj je 1981. pred TV kamerama u parlamentu pukovnik Tejero pokušao puč a u Portugalu je ljevičarski puč, izvršen 1974. U Turskoj, vojska preko Vijeća nacionalne sigurnosti ima ulogu čuvara kemalizma i sekularnosti, a vojni su udari izvršeni 1960., 1971., 1980. i 1997. kad je, na pritisak vojske, došlo do smjene premijera Erbakana. U Grčkoj je vojska preuzela vlast 1967., 1973. general Ioannidis izveo je novi puč te sljedeće godine inicirao i vojni udar na Cipru. U Poljskoj je razdoblje političke nestabilnosti prekinuto vojnim

udarom generala Jaruzelskog, a u SSSR-u je pokušaj udara 1991. zamalo okončao Gorbačovljeve reforme.

U Egiptu je 1952. srušena monarhija. U Iranu je rušenje premijera Mosadika 1953. uz pomoć zapadnih obavještajnih agencija vratilo šaha na vlast. U Alžиру je 1965. general Boumedienne srušio civilnu vlast, dok je vojni udar 1992. spriječio dolazak islamista na vlast. U Libiji je 1969. monarhija zbacena Gadafijevim pučem. Serija pučeva u Siriji počela je 1949. te se nastavila vojnim udarima 1963. i 1966., a režim se stabilizirao 1970. dolaskom na vlast generala Asada. U Iraku je 1958. srušena monarhija i na vlast dolazi general Qassim, koji je 1963. srušen proameričkim pučem generala Arifa, a 1968. pučem vlast preuzima stranka Baas, iz koje je desetljeće poslije kao vodeća osoba isplivalo Sadam Husein.

U Indoneziji je pokušaj ljevičarskoga vojnog udara 1965. doveo do protuudara koji je generalu Suharto omogućio dolazak na vlast. U Burmi je 1962. general Ne Win izvršio vojni udar, a u Kambodži je vojni udar generala Lon Nola 1970. zemlju uveo u Vijetnamski rat, dok je u susjednom Tajlandu proteklih desetljeća izvršen niz pučeva, posljednji 2006. U Koreji je 1961. na vlast došao general Park Chung Hee, a 1979. general Chun Do Hwan, koji je vladao zemljom do demokratizacije 1988. U Južnom Vijetnamu na američki je poticaj 1963. srušena Diemova vlada, iza koje je uslijedilo još nekoliko pučeva dok se 1965. režim nije stabilizirao pod vodstvom generala Thieuja. U Pakistanu je desetljeće vladavine demokracije nakon stjecanja nezavisnosti okončao 1958. general Ayub Khan rуšenjem vlade Iskandera Mirze. Civilne pakistanske vlade ponovo su smijenjene 1977. pučem generala Zia-ul-Haqa te 1999. pučem generala Musharaffa. U susjednom Bangladešu, nakon četiri godine nezavisnosti, 1975. srušena je vlada Mujibura Rahmana. U Afganistanu je 1978. izveden komunistički puč a nakon državnog udara ministra obrane Amina došlo je do sovjetske invazije. ■

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM
OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

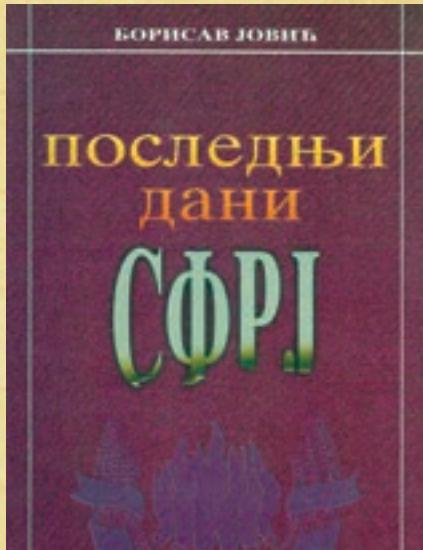
ZAPISI BORISAVA JOVIĆA

- memoarsko gradivo o suradnji JNA i srpskog vodstva u pripremi i provedbi agresije na Republiku Hrvatsku (I. dio)

Urušavanje komunizma i demokratički procesi u srednjoj i istočnoj Europi potkraj osamdesetih godina XX. stoljeća nisu zaobišli ni Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju. Dok su zapadne republike SFRJ, Slovenija i Hrvatska, prvo bitno težile što većoj decentralizaciji unutar Jugoslavije, a poslije i potpunoj samostalnosti, vodstvo Srbije težilo je centraliziranoj saveznoj državi u kojoj će dominantnu ulogu imati Srbija i Srbi kao najbrojniji narod u Jugoslaviji. Politici srpskog vodstva priklonilo se i vodstvo Jugoslavenske narodne armije, dijelom zbog svoje prosrpske orijentacije, a dijelom zbog straha da će se raspalom SFRJ i ona sama urušiti. Osim službenih dokumenata, o njihovu međusobnom približavanju i zajedničkom djelovanju tijekom 90-ih godina XX. stoljeća svjedoči i memoarsko gradivo visokih dužnosnika srpske politike i JNA u tom razdoblju.

Memoarsko gradivo iznimno je važno za razumijevanje povijesnih događaja i procesa. Iako se smatra sekundarnim gradivom, privatne zabilješke i intervjuji, odnosno sjećanja, izjave, dnevnicu, zapisi i studije neposrednih sudionika događaja iz Domovinskoga rata često otkrivaju nepoznate događaje ili aspekte dobro poznatog događaja i redovito bacaju novo svjetlo na neistražena područja. Njima je moguće nadopuniti postojeće dokumente i pomoći da informacije o nekom događaju postanu što cijelovitije. Značenje memoarskog gradiva kao povijesnog izvora u povijesnoj teoriji i praksi nije upitno, i to ne samo radi prikupljanja manje poznatih činjenica, nego i radi dobivanja informacija o općoj atmosferi, ugodaju, načinu

razmišljanja i djelovanja u pojedinim situacijama, što je iz službenih dokumenata vrlo teško iščitati. No, memoarsko gradivo je zbog subjektivnog dojma izlagača podložno i manje objektivnim prosudbama i zaključcima, zbog čega treba biti oprezan u njegovu korištenju, odnosno treba ga obvezno usporediti s dokumentima te s ostalim relevantnim

Među memoarskim gradivom o raspadu SFRJ i ratu u bivšoj Jugoslaviji, svojom izravnošću i zanimljivošću posebno mjesto zauzima dnevnik srpskog predstavnika u kolektivnom Predsjedništvu SFRJ Borisava Jovića, *Poslednji dani SFRJ*. Podaci koje donosi iznimno su važni za razumijevanje početaka i tijeka te načina suradnje između srpskog vodstva i vodstva JNA

memoarskim gradivom. To znači da vjerodostojnost memoarskoga gradiva ovisi o tome koliko je njegov sadržaj istovjetan slijedu događaja o kojima govori, odnosno koliko ga potvrđuju službeni dokumenti i ostali sudionici toga događaja.

Među memoarskim gradivom o raspadu SFRJ i ratu u bivšoj Jugoslaviji, svojom izravnošću i zanimljivošću posebno

mjesto zauzima dnevnik srpskog predstavnika u kolektivnom Predsjedništvu SFRJ Borisava Jovića, *Poslednji dani SFRJ* (Kragujevac, 1996.). Podaci koje on donosi iznimno su važni za razumijevanje početaka i tijeka, te načina suradnje između srpskog vodstva i vodstva JNA. Dakako, zbog moguće subjektivnosti koja znanstvenike tjeran na oprez prema sadržaju svakog memoarskog gradiva, treba reći da vjerodostojnost Jovićevih zapisa dobrim dijelom potvrđuju događaji kojih smo bili svjedoci, kao i dio dostupnih dokumenata.

Dnevnik Borisava Jovića pokazuje da je najkasnije od ljeta 1989. započelo približavanje političkih stavova između srpskog političkog vodstva i Veljka Kadijevića, koji je bio savezni sekretar za narodnu obranu SFRJ i praktički zapovijedao JNA unatoč tome što je vrhovni zapovjednik Armije, prema Ustavu SFRJ, bilo kolektivno Predsjedništvo SFRJ. Naime, u kolovozu 1989. u Kuparima kod Dubrovnika istodobno su ljetovali V. Kadijević, B. Jović i Slobodan Milošević s obiteljima. Dakako, zajedno su se družili i razgovarali o budućnosti Jugoslavije. U osrtu na te razgovore, Jović je u svom dnevniku (str. 45) zapisao da "iz više intimnih razgovora" vidi shvaćanja JNA i Kadijevića o budućnosti Jugoslavije: "1. braniće je po svaku cenu; 2. mora biti efikasna savezna država; 3. prihvata tržišnu orientaciju; 4. osuđuje dogmatizam". Na temelju toga Jović je zaključio da JNA "ima iste stavove kao i Srbija", te primjetio da to "Srbiju zbližava s Armijom". ■

*U sljedećem broju zapisi iz dnevnika B. Jovića koji govore o njegovoj suradnji s V. Kadijevićem u pripremi i provedbi agresije na Republiku Hrvatsku.

GAVRAN

Na pogled se magla digla, zasjeda
je postavljena, stoji junak na braniku,
strijelac ga je uhodio,
grunu tane, on još gazi, grunu opet,
tad zapjeva, sav Velebit ječi,
snajper ga je pogodio.

Crn gavrane stvoren si, poleti, dodji
jednom, ti se njega sjeti, otregnji
od svakog zaborava,
na Tulove grede svrati, vidjeti ćeš
pod klisurom sivom, jablan raste
i zelena trava.

Rodio se na pogledu sunca, nad
obroncim, gdje caruje bura i samuju
kule senjskih kapetana,
kao cvijet je procvao i cvao, poput
hrasta rastao i pao, zlatni toranj on je,
povijest naša, krvlju ispisana.

Frano LIVAJIĆ

Pjesma je objavljena u zbirci "Vjetrovi rata" (Split, 2008.) bojnika Frane Livajića, pripadnika Gardijske motorizirane brigade, a posvećena je Damiru Tomljanoviću Gavrani, zapovjedniku 2. bojne 1. gardijske brigade Tigrova, poginulom 17. veljače 1994.

Poziv na suradnju

Pozivamo čitatelje zainteresirane za objavljivanje kratkih priča i pjesama domoljubne tematike u Hrvatskom vojniku da nam ih pošalju na adresu:

Ministarstvo obrane, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila (za rubriku Pozdrav domovini), Stančićeva 6, 10 000 Zagreb ili na e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Poziv na izlaganje

Galerija "Zvonimir" prikuplja ponude za izlaganje u 2009. godini. Pozivamo sve djelatnike MORH-a i pripadnike OSRH-a da svoje prijedloge za izložbe dostave do 1. ožujka na adresu Galerije, Bauerova 33, 10 000 Zagreb. Sve prijedloge razmotrit će komisija i najbolje odabrat će realizaciju.

Osoba za kontakt: Zrinka Pillauer Marić, tel. 01/4567-926, fax: 01/4568-394, e-mail: galerija.zvonimir@mohr.hr

Otpuštanje grijeha

Prijepori o otpuštenju grijeha, o čemu čitamo u evangeliju sedme nedjelje kroz godinu, 22. veljače, nisu se stišali do dana današnjeg. Odlomak evandeoskog teksta nastavak je serije čudesa o kojima izvještava evangelist Marko. O Isusu iz Nazareta, dakle, nadaleko se pročulo. Sa svojim mukama i nevoljama ljudi su nagrnuli sa svih strana. Nevolja ljudi pritišće i u toj stisci svatko ima samo jedan cilj: probiti se do Isusa. Prema suputnicima u nevolji nema se puno obzira. Uzeti i nemoćni nemaju šanse ni da im Isus pomogne. Ovisni su o pomoći drugih.

Takav slučaj zbio se u Kafarnaumu, ribarskom naselju gdje je Isus učenik Petar imao neku kućicu. Prema arheološkim rekonstrukcijama, bio je to veoma skučen prostor. Isus je bio u kući. Četvorica ljudi su odlučni da sa svojim nemoćnim prijateljem dodu do Isusa. Uvjereni su u njegovu pomoć. Probijaju se preko krova i bolesnika s ležaljkom spuštaju u kuću. Možemo zamisliti prizor kako Isus promatra njihov pothvat. "Vidjevši njihovu vjeru, kaže Isus uzetome: Sinko, otpuštaju ti se grijesi" (Mk 2,5). Među prisutnima se postavlja legitimno pitanje: "Tko može grijehe otpuštati, doli Bog jedini?" Isus prihvata izazov i očituje božanski autoritet: "Vlastan je Sin Čovječji na zemlji otpuštati grijehe. I reče uzetomu: tebi zapovijedam, ustani, uzmi postelju svoju i podi kući. I on usta, uze odmah postelju i izide na očigled svima" (Mk 2,10-12).

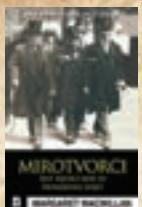
U tom ozdravljanju uzetoga kršćanska je zajednica od najstarijih vremena gledala sliku sakramenta isповijedi. Uzeti je bolesnik slika grešnika koji ne može pomoći sebi samome. Vlastitim se snagama ne može približiti Isusu. Jedino se može prepustiti vjeri i ljubavi zajednice. Spuštanje preko krova otajstveni je put do Isusa Krista. Kad se grešnik u svojoj nemoći izručuje vjeri i ljubavi Crkve, on ne može propasti. Crkva nosi grešnika i na otajstven način stavlja ga pred Isusove noge.

To se uvijek dogada u sakramantu svete isповijedi. Poslije uskrsnuća Isus je svojoj Crkvi udijelio Duha Svetoga i dao vlast otpuštati grijehe: "Kojima otpustite grijehe, otpuštaju im se..." (Jv 20,22-23). U sakramantu isповijedi grešnik se prepusta Crkvi, koja mu izriče "odriješenje". Ona ga snagom Duha Svetoga spušta pred Isusa da mu "on po služenju Crkve udijeli oproštenje i mir". Mnogima je i danas teško povjerovati da se tako oprashtaju grijesi. Miliuni, pak, vjernika u sakramantu svete isповijedi imaju isto iskustvo kao uzeti bolesnik u kući Petrovoj. Velika je milost čuti: otpuštaju ti se grijesi! Mnogi naraštaji o tome svjedoče. Otajstvo je to veliko, tajna vjere!

Ivan NIMAC

BIBLIOTEKA

Margaret MacMillan:
Mirotvorci – šest mjeseci koji su promijenili svijet,
Naklada Ljevak, Zagreb, 2009.

Ugledna kanadska povjesničarka obrađuje prvo i najvažnije šestomjesečno razdoblje mirovne konferencije u Parizu 1919. godine, kojom je okončan I. svjetski rat. Pariška mirovna konferencija obilježila je europsku i svjetsku politiku XX. st., a u mnogim segmentima posljedice odluka osjećaju se sve do današnjih dana.

Autorica slikovito prikazuje aktivnosti glavnih aktera konferencije – velike četvorice: američkog predsjednika Wilsona, britanskog premijera Lloyda Georgea (čija je ona prapraunuka), francuskog premijera Clemenceaua i talijanskog predsjednika Orlanda, koji su htjeli sprječiti obnovu njemačkog militarizma, osigurati trajan mir, uspostaviti jednakost velikih i malih država u političkom i ekonomskom pogledu, ukinuti tajnu diplomaciju, afirmirati načelo samoodređenja naroda te osigurati pravedne i sigurne granice novonastalim državama, ali u tome nisu uspjeli.

Portreti velike četvorice i mnogih drugih izaslanika Pariške mirovne konferencije – od Lawrencea od Arabije do poljskog pijanista i političara Ignaca Paderewskog – živo su dočarani, a autorica se jednako autoritativno bavi zamršenim problemom granica na Balkanu, stvaranjem novih država, poput Čehoslovačke, ratom između Grčke i Turske, japanskim osvajačkim ambicijama na Pacifiku i mnoštvom drugih tema – iznad svega se trudeći biti objektivna u prikazu. Knjiga je postigla status bestselera i osvojila brojna priznanja.

MIRELA MENGES

FILMOTEKA

5. ZAGREBDOX – međunarodni festival dokumentarnog filma

- trajanje: od 23. veljače do 1. ožujka
- mjesto održavanja: Studentski centar, Savska 25, Zagreb

Iz ZagrebDoxa nam, povodom petog izdanja, poručuju kako su u području dokumentarnog filma uspjeli postati ono za što se posljednjih godina među igranim filmovima nametnuo Sarajevo film festival. Uz veliku potporu sponzora te grada Zagreba i Ministarstva kulture, kao i posjetitelja, možemo se nadati da će tako i ostati. Na ovogodišnjem izdanju možemo vidjeti 150 dokumentaraca iz cijelog svijeta, u šest programa i pet retrospektiva. I ove se godine ZagrebDox može pohvaliti izuzetno kvalitetnim programom. Ponovno nam stižu pobjednici svjetskih festivala: s netom završenog Sundancea stiže pobjednik *Opasne tete* britanske redateljice Kim Longinotto, o skupini žena koje se u Južnoafričkoj Republici brinu o zapostavljenoj djeci, a *Rene*, priča o češkom autsajderu, dobitnik je nagrade Europske filmske akademije. Još jedan od filmova u programu, *Sami u četiri zida*, o štićenicima-zatvorenicima ruskog dječjeg doma, dobitnik je više od 10 međunarodnih nagrada, uključujući i onu s festivala u Locarnu. Tu su i snažne biografske priče – *Valentino*, o poznatom modnom dizajneru, te *Kassim, the Dream*, o svjetskom boksačkom prvaku Kassimu Oumi. I regionalna konkurenca obiluje izvrsnim filmovima - pobjednik najvažnije europske televizijske nagrade Prix Europa Testimony, a tu je i *Corridor 8*, bugarski road-movie nagrađen u Berlinu. Za mene je, kao i obično, najzanimljiviji dio programa tzv. Kontroverzni dox. Posebno se najavljuje svjetska premjera američkog filma *U potrazi za Olujom*, o generalu Gotovini, čiji će redatelj Jack Baric biti poseban gost festivala. *U potrazi za Olujom* dokumentarni je film koji postavlja pitanje je li UN kriv za to što se njegovim međunarodnim sudom za ratne zločine koristi za opravdanje neuspjeha te organizacije tijekom rata u bivšoj Jugoslaviji. Tu je još i *Pismo Ani*, film koji preispituje ubojstvo ruske novinarke Anne Politkovskaje, jedan od, ponavljam, 150 dokumentaraca na ovom jubilarnom Doxu.

LEON RIZMAUL

VREMELPOV

21. veljače 1613. Prvi Romanov na ruskom prijestolju

Najpoznatija i najdugotrajnija ruska vladarska dinastija, Romanov na vlast je došla sasvim slučajno. Početkom XVII. stoljeća u Rusiji je vladalo potpuno rasulo. Teške unutarnje prilike, međusobne borbe boljara (plemiča) te pobune kozaka i seljaka poklopile su se s agresivnom politikom zapadnih susjeda prema uzdrmanoj državi. U takvoj situaciji, u Moskvi su se pod crkvenim pokroviteljstvom sastali najmoćniji ljudi u zemlji. Oni su za novog cara 21. veljače 1613. izabrali šesnaestogodišnjeg Mihaila Romanova. Predaja kaže da je izabran zato što je bio premlad i politički beznačajan pa nije imao protivnika. Mihail je potjecao iz ugledne boljarske obitelji koja je dobila ime po njegovu djedu Romanu Jurevu. Osim toga, bio je i nečak posljednjeg vladara kuće Rurik, Ivana Groznog. Došavši na vlast, Mihail gotovo da nije znao čitati, a upravljanje državom preputio je majci. No, povijesne okolnosti bile su mu naklonjene. U godinama koje su uslijedile, Europom se rasplamsao Tridesetogodišnji rat. Glavni ruski protivnici, Poljaci i Švedani, požurili su potpisati primirje sa slabom Rusijom i jurnuti u veliki europski sukob. To je pomoglo Mihailu da se održi na prijestolju i do kraja svoje vladavine učvrsti nejaku dinastiju. Nakon njega Romanovi su ostali na vlasti punih tristo godina. Neki od vladara, poput Petra i Katarine Velike, bili su vrlo sposobni i unaprijedili su Rusiju, približivši je u mnogočemu Evropi.

20. veljače 1974. – izglasан posljednji ustav SFRJ
21. veljače 1965. – ubijen Malcolm X.
23. veljače 1836. – počela opsada Alama
23. veljače 1981. – pokušaj puča u španjolskom parlamentu
24. veljače 1956. – tajni referat Nikite Hruščova
26. veljače 1948. – komunisti preuzezli vlast u Čehoslovačkoj

Leon RIZMAUL

INFOKUTAK

Izložba u Galeriji "Zvonimir"

Zbog velikog zanimanja posjetitelja, izložba Zrak, koja se održava u MORH-ovoј Galeriji "Zvonimir", Bauerova 33, produžuje se do 26. veljače. Može se razgledati radnim danom od 11 do 18 i subotom od 10 do 12 sati. Ulaz slobodan.

Pripremio Davor PURIĆ

Stogodišnji top

Top na slici nalazio se u naoružanju talijanske vojske, i to u dvije varijante, M 1906 i M 1911. M 1906 izvorno je varijanta njemačkog proizvođača KRUPP s talijanskim modifikacijom. Oba modela prvi su put pojavljuju na ovim prostorima u I. svjetskom ratu, najprije na Sočkoj fronti,

Tehnički podaci

Karakteristike: kalibar 75 mm

Dužina: 2,25 m

Težina: u pohodnom položaju 1080 kg
na vatrenom položaju 1015 kg

Područje djelovanja: -10° do +16°

Domet: 10240 m

Brzina projektila: 502 m/sek

Težina projektila: 6,35 kg

Zbirka:

TOPNIČKO NAORUŽANJE

Naziv:

TOP 75 mm 75/27 MODEL
1911

Mjesto izrade:

ITALIJA

Vrijeme izrade:

1911.

Literatura:

THE ENCYCLOPEDIA OF
WEAPONS OF WORLD WAR II,
London, 1998.

31

a onda dolaskom Talijana u Istru i Dalmaciju. Kapitulacijom Italije 1943. navedeni topovi dolaze u posjed partizanskih snaga. Završetkom II. svjetskog rata kao zastarjeli se otpisuju.

Top koji se nalazi u zbirci Vojnog muzeja MORH-a bio je do 2003. izložen kao eksponat na poligonu Slunj.

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vasic@mohr.hr)
Izvršni urednik: Mario Galić (mario.galic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir (marija.alvir@mohr.hr), Leida Parlov (leida.parlov@mohr.hr),
Domagoj Vlahović

Lektorice: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotograf: Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@mohr.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tiskar: Tiskara Zelina d.d., K. Krizmanić 1, 10380 Sv. I. Zelina

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje,
p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5400 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2009.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

Veliki Galileo Galilei je prije četiri stoljeća, 1609. prvi put uperio svoj teleskop prema zvijezdama i tako utro put modernoj astronomiji. Stoga nije čudno što je 2009. proglašena Međunarodnom godinom astronomije. Tim povodom predstavljamo web-stranicu najpoznatije svjetske organizacije koja se bavi tom znanosti. To je, dakako, američka Nacionalna uprava za aeronautiku i svemir (NASA), koja je prošle godine proslavila svoj 50. rođendan. Što reći nego da je stranica – izvrsna?! Krcata je informacijama, slikama i filmovima, prava poslastica za one koje zanimaju zvjezdana prostranstva ili najmoderneija tehnologija. Prošle, sadašnje i buduće američke svemirske misije, sve je pred vašim očima na vašem monitoru...

D. VLAHOVIĆ

web info

SAVRŠENA PRECIZNOST*

BERMSHOT
LASER SIGHT & TACTICAL LIGHT SYSTEMS

